СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 238. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ЖОВТНЯ 1949. — No. 238. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 13, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

АДМІРАЛ ОБСТОЮЄ ПРАВО МАРИНАРКИ ДО ВИБОРУ ЗБРОЇ

Вашингтон, 11 жовтня. — Підчас переслухання в комісії збройних сил палати репрезентантів адмірал Вилйем Г. П. Бленді ствердив, що причиною непорозумінь в департаменті оборони була відмова голов спільного штабу признати воєнній маринарці право вирішувати, якої зброї і яких сил треба вжити на випадок необхідности. Він признав, що під теперішню пору може бути оправдане відкликання замовлення на нові літаконосці зогляду на видатки, одначе це не має значити, щоб загалом касувати будову літаконосців.

Адмірал Бленді відрізнявся у своїм свідоцтві від інших офіцирів маринарки в тому, що він признав ужотичність бомбардувальників Бі-36 на випадок війни. Він сказав, що ті бомбардувальники не тільки можуть залетіти понад територію ворога без окремої ескорти літаків, але й можуть скинути бомби з висоти 40,000 стіп і вдарити на намірені предмети, хочби навіть небо було захмарене. Та це все, казав Бленді, не оправдує наміру позбавити інші ділянки оборони їхньої ужиточности.

Важливу думку виявив адмірал Ралф А. Офстай. Він осудив стратегічне бомбардування ворога і закликав цілу націю до спротиву проти такого бомбардування, як нерозважного, неоправданого й варварського, яке „приносить зі собою тільки нерозбірчиве вбивство мужчин, жінок і дітей у ворожому краю, а це противиться нашим основним ідеалам". Крім того, казав він, таке бомбардування не оборонить наших союзників в Европі ані нас самих.— Комісія має на меті переводити дальші переслухання провідних осіб, ними секретаря оборони Луїса Джансона.

ПЕРШИЙ ВЯЗЕНЬ, ЩО ВТІК З ЛІТАКА.

Нашвил, у стейті Тенесі. — Військовий вязень, Гаверд Шинеман , якого перевозили літаком з повітряної бази в Форбес, у Топека, в стейті Канзас, вискочив з літака при допомозі парашуту. Його придержав шериф з повіту Гаверд у стейті Арканзо після того, як вязень перейшов пять миль у болоті. Він не потерпів нічого підчас спаду. Командант транспорту вияснив, що в літаку було двоє дверей і це уможливило втечу.

НАЙЛОН ПОМАГАЄ ПРИ АРТРІТІС

Бостон. — Два лікарі перевели показав, як кусник найлону може допомогти людині, хворій на старечу заковязь-артрітіс, відзискати нормальний хід. У шпиталі Роберт Брек Брайґем д-ри Джан Кунс та Теодор Поттерс перевели операцію колін, яку вони назвали „найлон атропластикою" Операція тривала яку годину часу. На двадцять операцій девять було удачних.

УСЕ ГОТОВЕ ДО ПЕРЕБУДОВИ БІЛОГО ДОМУ.

Після довгих приготувань і ухвали конґресу, щоб на перебудову Білого Дому призначити півшоста мільйона долярів, архітект Лорензо С. Винсело приступить в листопаді до праці над проєктом. Для поодиноких робіт будуть розписані оферти. Відбудова буде ведена під доглядом експертів, щоб як мога найточніше зберегти для потомности Америки теперішній Білий Дім. Він був остаточно викінчений в 1800 році. Будова має деякі слабі сторони, бо дім стоїть на глині. Тому треба буде додати підмурування в глибині яких 20 стіп. Вже перед роком президент Труман вибрався з мешкання в Білому Домі до сусідного Дому Блейр.

УХВАЛЕНО СПЕЦІЯЛЬНІ ФОНДИ ДЛЯ ОБОРОНИ АЛАСКИ.

Вашинґтон. — У світлі міжнародного положення і краєвої оборони звернула на себе увагу ухвала палати репрезентантів для скріплення оборонної лінії Аляска-Окінава і приспішення розвитку летунства. Без обчислювання голосів і тільки після короткої дискусії палата одобрила внесок комісії збройних сил, щоб негайно виасигнувати $204,000,000 на побудову оборонних засобів на Аласці і на острові Окінава, на Тихому океані. Комісія покликалася на досліди, переведені на Аласці недавно підчас поїздки спільного оборонного штабу. Другий видаток, у висоті $176,000,000 призначений на розбудову осередків для суперсонічних та трансонічних вітрових тунелів у кількох воєнних установах. „Вітрові тунелі" потрібні для випробування нових літаків.

ОБОРОНЦІ ОБСТОЮЮТЬ ПРАВО ДО БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ БРЕХНІ.

Ню Йорк. — При кінцевих виводах адвокатів, які боронять членів американського комуністичного Політбюра, оборонець Джордж В. Кракет не жалував признання для підсудних за їхню „поступовість" і зайшов так далеко, що домагався від присяжних суддів права громадянства для брехливости підсудних. „Так, пан Винтер брехав! Теж брехав пан Ґейтс і пан Тамсон! Та що з того? Їх не судять за кривоприсягу. Це не є важливе, чи вони брехали перед 10 або 15 роками" — твердив адвокат-ніґер. Підсудний Юджін Денніс, який боронить самий себе, не кричав тим разом нерозбірчиво, а читав свою промову. Він представив комуністів як мучеників за ідею, а не як мучителів і гонителів. Головною точкою його оборони був аргумент, що підсудні не сповнили ніякого насилля для скинення американського уряду.

КАНАДСЬКІ ТУРБО-ЛІТАКИ ПРИЛЕТЯТЬ НА ВПРАВИ ДО НЮ ЙОРКУ.

Канадські турбові літаки прилетять до Ню Йорку, щоб узяти участь у вправах Національної Ґвардії Злучених Держав, які відбуватимуться в суботу 22 жовтня. Вправи матимуть на меті переловити ворожі літаки, які напали б на околицю Ню Йорку. Вправи мають назву „Оперейшен Метрополис", а їх доручив перевести ген. Гойт С. Ванденберґ, голова штабу повітряних сил З.Д. Недавно були звідомлення, що Королівська Канадська Маринарка брала участь у вправах американських субмарин коло Квонсет Пойнт, на Лонґ Айленд, біля Ню Йорку.

ПРИЗНАННЯ КОНҐРЕСОВІ ЗА ПРАЦЮ.

Білий Дім оприлюднив признання президента для конґресу за його незвичайно видатну працю під проводом Демократичної партії.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ БАРКЛІ ПРИПИСУЄ РОСІЇ АМЕРИКАНСЬКІ БЮДЖЕТОВІ ТЯГАРІ

Ню Йорк. — Видатки на озброєння Злучених Держав, які забирають таку поважну суму в нашім річнім бюджеті, треба приписати Росії, сказав віцепрезидент Албен В. Барклі у промові на річній гостині Текстильного Інституту в готелю Валдорф Асторія. Росія намагається викликати важке економічне положення в Европі на те, щоб різні европейські країни переходили на советську ідеологію „хоч яка вона безоглядна й безбожницька" — твердив Барклі. Це повинні розуміти представники бізнесу і звертатися до вашингтонського уряду для ближчої співпраці. Тоді не було б такого частого непорозуміння між підприємцями й урядом, як це буває тепер. Обговорюючи федеральний бюджет у висоті $42,000,000,000, Барклі признав, що це велетенський тягар. Він пригадав, що в 1945 році він заповів, що в післявоєнних часах пересічний бюджет досягне $25,000,000,000, а тепер показується, що це не можливе. „Я не знаю, як довго наша країна зможе витримати такий тягар" — сказав відверто віцепрезидент. На видатки, злучені зі сплатою воєнних довгів треба призначити пять з половиною біліонів долярів; на опіку над ветеранами треба сім біліонів, на оборону країни 15 біліонів.

ЗАТІСНЮЮТЬ ЗВЯЗКИ МІЖ АМЕРИКОЮ Й ІНДІЄЮ

Вашингтон. — Пандіт Дзаваґаріяль Негру, премієр Гіндустану, приїхав літаком президента до столиці Злучених Держав у вівторок пополудні і тут зустрінув велике число високих урядовців з през. Труманом на чолі. Труман, витаючи Негру, сказав, що „доля хотіла, щоб наша країна була відкрита підчас пошукування за новими шляхами до Вашої країни. Надіюся, що Ваші відвідини будуть свого роду відкриттям Америки". Негру у відповідь передав президентові привіт від гіндуського народу і висловив надію, що обі країни знайдуть спільний шлях праці для добра людскости. Гіндуський премієр перебуде в З.Д. до 4 листопада, відвідає різні американські осередки, а після того знову відїде до Лондону.

Негайно після приїзду гіндуського премієра появилися в газетах коментарі над цілями його приїзду. Деякі автори висловлюють погляд, що зближення Америки і Гіндустану потрібне для забезпеки Індії перед наїздом большевиків на випадок, коли б їм удалося забрати цілий Китай. Вже тепер комуністи пробують підкопувати повагу гіндуського уряду, ведучи підривну роботу на московських зразках.

БЕЙОН, ДЖЕРЗІ СИТІ, ВИЛИМАНТИК ДАЮТЬ ПРИКЛАД В ДОПОМОГОВІЙ АКЦІЇ

З транспорту нових українських іміґрантів, що приїхали у вівторок кораблем „Дженерал Мюір" до Ню Йорку, ЗУАДКомітет розмістив 50 осіб в громадах метриполитальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі. На окрему увагу заслуговує прикладна допомога в переселенчій акції зґуртованої при своїй греко - католицькій парафії української громади в Бейоні, Н. Дж., зі своїм пароxом о. Степаном Маланюком. Ця громада не тільки прийняла 5 родин, висланих до неї, але ще й додаткових п'ять родин, що їх відмовилися приняти інші парафії. Готовість прийняти дальших п'ять родин була зголосила теж громада Джерзі Сити, яка тільки тиждень тому вже була прийняла п'ять родин. Щоб не обтяжувати її, Комітет цим разом вислав туди тільки три родини. Мала українська громада при католицькій парафії у Вилимантик не тільки прийняла і заопікувалася п'ятьма родинами нових іміґрантів, але ще й вислала Комітетові $100 на дальшу переселенчу акцію.

ЧЕРГОВИЙ СОВЄТСЬКИЙ ВИКРУТ В СПРАВІ КОНТРОЛІ ЗБРОЇ.

Лейк Соксес, 12 жовтня. — Совєтська делеґація в Раді Безпеки Об'єднаних Націй запропонувала вчора прийняти нову деклярацію, на підставі якої поодинокі країни зобов'язувалися б інформувати цю міжнародну організацію про стан свого звичайного озброєння, як теж про атомову зброю. Цю пропозицію вважається за черговий совєтський викрут, при тому дуже наївний, бо в резолюції не передбачується рівночасно права міжнародної контролі, яка могла б провірювати правдивість інформацій.

МАСОВА "ЧИСТКА" ТЕЖ В РУМУНІЇ.

Відень, 12 жовтня. — В місцевих дипломатичних колах одержано повідомлення, що теж в Румунії почалася масова чистка серед комуністів, підозрілих в румунському „тітоїзмі". В останніх днях урядова поліція мала заарештувати 200 осіб, в цьому одного члена румунського Політбюра.

УКРАЇНСЬКІ КОМБАТАНТИ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО БРАТОЛЮБІЯ

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці на своїх установчих зборах в неділю, дня 9-го жовтня, ухвалило такі резолюції:

Колишні вояки українських армій і боєвих формацій з часу визвольних змагань, які боролися за спільні всім українцям ідеали, зорганізувалися в „Об'єднання б. Вояків Українців в Америці", щоб допомогти українському народові в його дальшій боротьбі за самостійну і соборну народоправну державу. Пересилаючи привіт українському народові на рідних землях, що веде сьогодні героїчну боротьбу проти наїзника, зокрема в рядах УПА, заявляємо, що ми, українці, які опинилися на вільних землях Америки, віддамо всі свої сили, щоби боротьба українського народу стала відома американському громадянству й усьому світові та була доведена до переможного кінця. Ми, колишні вояки, що об'єднані в одній організації без уваги на різниці партійно-політичних поглядів, взиваємо ціле українське громадянство поза рідними землями до братолюбія, духової дисципліни та до політичної і релігійної терпимости, потрібної в теперішний час, в якому відвічний ворог України знову загрожує всьому світові. Маючи це на увазі, вітаємо Українську Національну Раду, як національно - державний консолідаційний центр, необхідний для авторитетного представництва української справи перед світом. Ми, колишні українські вояки, які живуть тепер серед українсько-американського загалу, що від десятків років двигав на собі тягар великої громадської і церковної праці, вважаємо своїм обов'язком включитися в організації, які цю працю вели, скріплюючи їх ряди та допомагаючи в їхній розбудові. Віримо, що спільними силами допоможемо здійснити завітні мрії наших батьків.

БАНДУРА ПРОМОЩУЄ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВДІ В АМЕРИЦІ

ЧЕРГОВИЙ ВИСТУП КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ В ШИКАГО ЗАХОПЛЮЄ АМЕРИКАНСЬКУ ОПІНІЮ

Шикаґо, 12 жовтня. Після свого триюмфального виступу в Дітройті тиждень тому, Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, під мистецьким керівництвом Григорія Китастого, виступила минулої неділі в Шикаґо, стягаючи до репрезентативної Сівік Опери велику масу української і американської публіки. Подібно як і в Дітройті, Капеля здобула собі найвищі признання теж в Шикаґо. Сувора в оцінках мистецьких виступів місцева „Дейлі Трибюн" в рецензії Сеймура Рейвена на цю тему пише: „Студіюйте музику і здобудете ліберальне виховання. Ідіть часто на хорові концерти і навчитесь, коли не належить нерозважно відноситись до українців як до росіян; як розрізняти балалайки, бандури і тамборіци та розуміти, що людина, яка в одному районі називається Ґеорґієм, в другому є Григорієм. А якщо мимо вашого зібраного знання ви все ще маєте сумніви щодо автентичности нової Української Капелі, спитайте одного з кревняків, що походять з околиць Києва. Як він скаже, що це „переносить його 40 років в минуле", тоді ви знатимете, що ви натрапили на автентичну справу.

„Такою групою є Капеля Бандуристів, яку ми слухали вчора ввечорі в Сівік Опера. Вони прибули до Америки на підставі останнього закону про переміщених осіб і їхньою новою домашньою базою є Дітройт...

„В їхньому репертуарі є — як можна б сподіватися — народні та історичні пісні, композиції леґенд, любовні балляди, веселі пісеньки і точки, які вказують, — без огляду на те, чи ви знаєте українську мову чи ні — що українці не люблять, як їх відтручують чужинці чи навіть двоєрідні брати.

(Докінчення на стор. 4.)

МАСОВИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

У ЗВ'ЯЗКУ З РОЗКРИТТЯМ НОВОЇ "ЗМОВИ" ЗААРЕШТОВАНО ПОВЕРХ 10,000 ОСІБ, З ТОГО ПОЛОВИНУ В САМІЙ ПРАЗІ.

Прага, 12 жовтня. — В останніх днях цілу Чехословаччину охопила страшна хвиля масового большевицького терору, безпосередньою причиною якого мало б бути розкриття нової „змови" проти накиненого чехословацькому народові совєтською силою комуністичного режиму. Нечувані досі в тій країні масові арешти охоплюють головно професіоналістів та купців і промисловців, як теж шкільну молодь. Загальна кількість заарештованих в останніх днях мала б переходити 10,000 осіб, з того майже половина в самій столиці. Теперішній терор на масову скалю почався в дні 3-го жовтня, як большевицька поліція почала робити облави по вулицях міст та витягати людей з домів. Стверджується, що між заарештованими є велика кількість тих же самих комуністів, що раніше допомагали встановити комуністичну диктатуру в країні та яких тепер посуджується в „реакційности", „троцькізмі" та „тітоїзмі". Побоюючись арештів, багато чоловіків почали масову втечу в поблизькі ліси, а інші скриваються по домах. Між заарештованими має бути поверх 250 католицьких священиків. Між стероризованим населенням видвигається численні здогади щодо причин арештів. Одні вважають, що уряд в той спосіб хоче перебрати малі підприємства, як теж звільнити мешкання для благонадійних комуністів, ще інші думають, що в той спосіб хочеться набрати безплатної робочої сили до концентраційних таборів і т. п. Закордонні спостерігачі, натомість, вважають за найбільш правдоподібне, що цим масовим терором хочеться закріпити комуністичну диктатуру та на сліпо виключити будь-яку опозицію.

ПІК НАСТАВЛЕНИЙ ПРЕЗИДЕНТОМ СОВЄТСЬКОЇ МАРІОНЕТКОВОЇ ДЕРЖАВИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 12 жовтня. — Вчора ввечорі формально заіснувала совєтська маріонеткова „держава" в Східній Німеччині, як зліплена Совєтами „народна палата" „вибрала" вигодованого в Москві провідника німецьких комуністів, Вільгельма Піка, „президентом" нової сателітської „держави" з претенсіями до „все - німецької". Другого большевика, Отта Ґротеволя, „вибрано" премієром. Новий совєтський сателіт в Німеччині охоплює провінції Бранденбурґу, Мекленбурґу, Саксонії-Ангальту, Турингії і Саксонії, що нараховують разом коло 17,000,000 населення. Створено теж цілий „уряд", всі важливіші пости в якому зайняли комуністи. З нагоди інавґурації цеї „демократичної республіки" відбулися в совєтській зоні комуністичні демонстрації, які своєю формою і змістом цілком нагадували „старі, добрі часи" Адольфа Гітлера.

ФОРМАЛЬНА ВІДСТАВКА АВСТРІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Відень, 12 жовтня. — Після недільних виборів, австрійський уряд канцлера Леопольда Фіґля зголосив вчора формально свою відставку. Президент Реннер прийняв резиґнацію, але вважається, що Фіґль знову буде іменований канцлером. Новий уряд мав би бути знову коаліційний з Народної і Соціялістичної партій. Поголоски, що до коаліції мали б бути втягнені теж нео-націсти з Незалежної партії д-ра Кравса, яка у виборах здобула 16 місць, рішучо заперечується. Комуністи здобули у виборах тільки 5 місць у новому парляменті і з ними немає потреби рахуватися.

ЮГОСЛАВІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД АЛЬБАНІЇ ПРИПИНЕННЯ ПРИКОРДОННИХ ПРОВОКАЦІЙ.

Беоґрад, 12 жовтня. — В місцевій пресі повідомлено, що югославське міністерство закордонних справ звернулося офіціяльно до уряду Альбанії, категорично домагаючись припинення провокативних інцідентів на альбансько-югославському кордоні, що в останньому часі прибирають загрозливих розмірів. Подібне діється теж на югославсько-мадярському кордоні. До цих прикордонних сутичок належать масові нелеґальні переходи, щораз частіші стріли, включно з вбивствами і т. п. В югославських колах це вважається за початок організованої Комінформом партизанки проти режиму маршала Тіта. В тій цілі мали б бути використані теж ці комуністичні недобитки, що їх в останньому прогнано з Греції.

ПОВНА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ВИБОРАХ В НОРВЕҐІЇ.

Осльо, 12 жовтня. — Дальші обчислення голосів з передвчорашніх виборів в Норвеґії виявляють, що комуністи віднесли далеко більшу поразку, як це можна було сподіватися. Початково заповідалося, що вони готові втратити зі своїх 11 дотеперішніх місць в парляменті щонайменше половину. Тепер виявляється, що вони готові втратити всі місця, або задержати найвижче одне. Це найбільша поразка комуністів в Західній Европі після другої світової війни.

МОШ ІМЕНОВАНИЙ ПРЕМІЄРОМ ФРАНЦІЇ.

Париж, 12 жовтня. — Президент Франції, Вінсент Оріол, іменував вчора ввечорі Жіля Моша, дотеперішнього міністра внутрішніх справ, премієром країни та доручив йому створення нового уряду. Мош є соціялістом. Він прийняв номінацію, що вимагає ще затвердження Національною Асамблеєю, яка збереться завтра. Заперечуючи твердження про те, що він вже має приготований склад нового уряду, Мош заявив, що він бажав би включити в свій уряд кожну партію, за виїмком комуністів і де-голлістів.

ЧЕРВОНІ НА ПІДСТУПАХ ДО КАНТОНУ.

Гонґ Конґ, Китай, 12. жовтня. — Передові стежі китайських комуністичних військ наближилися вчора на около 50 миль до Кантону, майже не натрапляючи на спротив. Національний уряд поспішними темпами переводить евакуацію цеї своєї тимчасової столиці. У зв'язку з дальшими комуністичними перемогами та з щораз більшим перекидуванням війни в комуністичне запілля, на військовому і політичному фронтах твориться щораз більший хаос,

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РОБІТНИЦТВО В ПОЛІТИЦІ

Маємо в Америці новий, сильний, політичний чинник: зорганізоване в юніях робітництво. Але тут не йдеться про якусь „робітничу партію", якусь американську „Партію Праці", подібну до британської, хоч теж і над тим уже було чимало дебат, а не виключене, що згодом і до цього дійде. Досі американське зорганізоване робітництво не представляло собою ні партії, ні навіть якогось одного бльоку, коли мова про вибори. Цроте воно таки було, тут і там, дуже сильним політичним чинником, що заважував при виборах, доказом чого може бути несподівана поразка Республиканської партії при останніх президентських виборах і вибір Трумана президентом завдяки голосам робітництва. Як знаємо заважив тут спротив Трумана проти робітничого закону Тефта-Гартлі, який проводи робітничих юній назвали „проти-робітничим". Цей самий закон дає тепер притоку до організування ще сильнішої акції проти нього. З неї можна вже ясно бачити, що робітничі юнії мають широкі політичні пляни.

Річна конвенція Американської Федерації Праці, що закінчила саме тепер свої наради в Сейнт Пол, є наглядним доказом свідомости великої політичної сили цеї юнії. Вона дає сенаторам, конґресменам, губернаторам, а навіть кандидатам на президента держави до зрозуміння, що їм треба зявлятись перед виборами на робітничих конвенціях, таких, як Американської Федерації Праці, щоб виложити робітничим делегатам принціпи, яких вони думають придержуватись, коли будуть вибрані.

Віктор Різел, що пише постійно в газетах на робітничі теми, завважує цілком слушно, що важко навіть подумати, щоб знайшовся такий кандидат, який злегковажив би собі робітничу організацію з 40,000 відділами (локалями), члени якої представляють собою велику масу голосів, бо малощо не 8 мільйонів.

Та на тому не кінець. Американська Федерація Праці вестиме від 1 січня наступного року велику політичну пропаганду ще й при допомозі радія, і по 5 разів кожного тижня. Передаватимуть у такий вечірний час, щоб могло прислухуватись тим програмам якнайбільше число робітництва. Видаток на цей один рід пропаганди виноситиме біля півтора мільйонів долярів. Фільми будуть другим родом пропаганди, що теж коштуватимуть багато гроша. Це будуть спеціяльні фільми, що їх будуть показувати юніям, очевидно теж з ціллю політичного освідомлення робітництва.

До того треба ще додати, що подібну акцію певно поведуть теж й інші сильні юнії, а зокрема поведе їх Конґрес Індустріяльних Організацій, що відомий з політичної активности куди краще ніж Американська Федерація Праці.

Минули часи, коли юнії були слабі й бідні. Сьогодні вони мають до розпорядимости маси зорганізованого й здисциплінованого робітництва й великі матеріяльні засоби. Якби та сила не була нераз зловживана амбітними юнійними „босами", що поводяться по диктаторськи і не зважають не тільки на загальне добро, але навіть на інтереси самого робітництва, то вона мусіла б стати таки чи не найважнішим і найвпливовішим чинником в цілому політичному та господарському житті. Тому нині замало робітникові належати до юнії; ще треба добре визнаватись і в проблемах країни, щодо яких провід юнії забирає слово.

В ОДНІЙ СІМ'Ї

Вже між першими читачами „Свободи", які відгукнулися на теперішню кампанію та прислали свою доплату до передплати і свою жертву на пресовий фонд, зустрічається в чималій пропорції імена нових іміґрантів. Їхні жертви хитаються від одного до 10 долярів. Але діло не в тому. Часом один доляр може мати вартість мільйона. Ми теж не пишемо цеї статті з метою, щоб заохочувати нових іміґрантів окремо до надсилання своїх жертв. Їм напевно тої заохоти не потрібно, як це вже виказує перший тиждень кампанії. Навпаки, ми вже мали випадки, що ми рішучо відмовлялися прийняти таку жертву від нового іміґранта, знаючи його важке матеріяльне положення в цих перших кроках його побуту на новій землі. Але він з такою самою рішучістю заявив, що він вважав би це обидою для нього, якщоб ми тої жертви не прийняли. Власне ця жертва мала б скріпити в нього самопочуття повної рівноправности і рівновартости в американсько-українському суспільстві. Все це факти, що заслуговують на окрему увагу і окрему оцінку.

„Свобода" є офіціяльно органом Українського Народного Союзу, найстаршої і найбільшої української народної організації сьогодні вже не тільки на цій вільній американській землі, але й в світі. Дотеперішня історія „Свободи" та її характер закріпили за нею горду назву органу американських українців. В теперішніх обставинах „Свободі", як єдиному вільному і справді демократичному українському народному щоденникові в світі, не без оправданої причини засвоюється відповідальну назву українського народного органу взагалі.

„Свобода", її Видавець та її Редакція і Адміністрація, цілком свідомі зв'язаної з цим **великої** відповідальности і нею диктується їх становище в усіх справах, отже і в справах нової іміґрації.

Прецизувати становище і відношення „Свободи" до нової української еміґрації взагалі, а до нової іміґрації на цій землі зокрема, було б сьогодні вже так само зайво, як — наприклад — доказувати, що земля крутиться довкола сонця. Ви перегляньте річники „Свободи" від часу, як тільки **виринула** проблема еміґрації. Ви візьміть будь-яке число „Свободи", і Ви переконаєтесь, що „Свобода" з першого дня стала наче органом тої ж еміґрації, в аспекті цілої української проблеми.

Під цим оглядом теж в „Свободі" було кілька етапів, відповідно до потреб еміґрації. Насамперед довелося, сказати б, порушити гори в обороні цеї еміґрації перед скаженою нагінкою безлічі їх ворогів, з червоною Москвою на чолі. Майбутній історик матиме в „Свободі" невичерпане джерело найбільш авторитетних і вичерпуючих інформацій на тему тої страшної епопеї українського ісходу під час і після другої світової війни, як і тої ганьби несправедливости, яка чорною плямою виднітиме в історії цивілізованого світу за їх ставлення до цеї української трагедії. Навряд чи широкий наш загал, зокрема нова українська іміґрація знають, що велика частина всіх тих протестаційних та інформаційних телеграм, меморіялів і тим подібних документів до міжнародних властей та урядів цеї та інших країн повстали власне в Редакції „Свободи".

Рівночасно з цим поведено безприкладну в історії преси кампанію за допомогою тій же новій еміґрації. Шпальти „Свободи" за минулі роки у величезному відсотку заповнені закликами та звітами з цеї кампанії, як і сотнями всяких інших проблем, зв'язаних власне з українською еміґрацією. Все це роблено з найбільшою пляновістю і цілевістю та завжди в тому самому аспекті цілости української проблематики.

Наостанці прийшла переселенча акція, пропагандивним мозком і центром якої знову стала „Свобода". Перегляньте її шпальти за останні роки аж до сьогодні, перегляньте бодай побіжно, і Ви побачите лявіну арґументів, яких треба було на відкриття воріт цеї та інших країн для нової іміґрації, як і на засоби для її переселення. Під цим оглядом „Свобода" не митарствувала б, якщоб вдарилася в груди і сказала: Видиш, Боже, що зроблено все можливе!

Окрему сторінку творить становище „Свободи" до внутрішніх справ самої української еміґрації. Якщо б в світі до всіх справ відносилися з такою увагою і такою дбайливістю, як це робить „Свобода" власне в цих справах, тоді і загальне положення та відношення між людьми на цій нашій грішній планеті виглядало б куди ліпше. Кожна найдрібніша справа, кожний інцідент в таборі, кожна поголоска обмірковувалася тут з найбільшою дбайливістю та під єдиним тільки кутом: добра цілости української справи та українського народу. Скільки каменів докору посилалось на „Свободу" з усіх боків за цю її дбайливість, скільки зусиль докладали поодинокі групи і гурти, щоб — як це висловився один з представників такої групи — „стягнути „Свободу" з плота" на свій бік. Все намарно. „Свобода" непохитно стояла виключно по боці інтересів добра цілости української справи та українського народу. Таке становище „Свободи" вже сьогодні має наявні безспірні **корисні** наслідки власне для української справи. Було б зайво входити в подробиці.

Наостанці прийшла справа нової української іміґрації в цій країні. Теж ця справа від самого початку була поставлена в „Свободі" тільки в аспекті загально - української проблематики. І до цих проблем треба було підходити з найбільшою дбайливістю, треба було часом та в поодиноких випадках проковтнути не один гіркий і цілком безпідставний закид, але якщоб „Свобода" була тільки на одну хвилину відвернула свій зір від основної мети та від цілости українських справ і їх добра, ми навряд чи були б мали сьогодні цю одну велику братню сім'ю, яка так виразно вже сьогодні зарисувалася з місцевого громадянства і нової іміґрації разом. А своє розуміння наших спільних завдань в цій вільній країні та „добра української справи", „Свобода" спрецизувала в кількох словах в своєму побажанні „На той Новий Рік..." для нових іміґрантів: „Усім нашим братам, яким припала велика місія дати вклад української крови і творчого українського ума в ріст і розвиток американських країв, бажаємо на той Новий Рік аби вони ніколи не могли відчути повного щастя і радости своєї власної волі, як довго вони не допоможуть здобути їх і для своїх братів в Україні; аби рани українських борців та сльози українських сиріт пекли їх вогнем, як довго вони не доможуть тих ран загоїти і тих сліз обтерти...!"

Ми повторили цю фразу, бо вона є дійсністю і долею „Свободи" за всі 56 років її існування. За всі ці роки її ані на хвилину не переставали пекти рани українських борців і сльози українських сиріт. За ввесь той час вона ані на хвилину — за виїмком малої перерви в першій світовій війні — не відчувала щастя і радости власної волі, бо її не мав український нарід. Цим диктується і її становище до всіх справ і тим позначується її „лінія".

Ми „висипалися" з цим під свіжим враженням тих виявів зрозуміння, що проявилися з боку наших читачів в жертвах і заввагах, як від місцевих громадян, так і нових іміґрантів вже в перших днях кампанії за доплатою до передплати та на пресовий фонд „Свободи". Бо це потверджує і переконує, що ми всі справді творимо одну велику сім'ю, яка тут і там може різнитись в поглядах на поодинокі справи, яка може мати різні думки щодо засобів та метод, але яка творить одну свідому силу в змаганні до одної мети. Дав би Господь, щоби цей вже початковий щирий відгук старої і нової іміґрації на теперішню кампанію „Свободи" допоміг їй дати ще більший вклад в ті наші спільні змагання, які залікували б рани українських борців та обтерли сльози українських сиріт.

Л. Луців.

КАВКИ І ВОРОНИ...

РОСІЙСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ НА УКРАЇНСЬКІЙ ПРЯШІВЩИНІ: „ВІД ПОПРАДУ АЖ ПО КАМЧАТКУ ЖИВЕ РОСІЙСЬКИЙ НАРОД! НАС ДВІСТІ МІЛЬЙОНІВ!"

Читач може подумати, що повищий клич походить з часів російського царизму, який голосив засаду, що „українського народу нема, не було, і бути не може". Але ж це зовсім не так! Бо оці царські думки проголошують під пануванням російського большевизму, що вже досі „визволив" майже пів Европи, та збірається „возволяти", це значить російщити, решту світу. А читаємо такі кличі в книзі під заголовком: **„Пряшевщина. Историко - Летературный Сборник",** виданий у Празі, року Божого 1948, на 165 сторінці, хоч вони тягнуться по всіх сторінках доволі грубо, бо аж 336 сторінкової книжки. Видали цю книгу місцеві русофіли при допомозі російських царофільських діячів, таких, як славний Ґеровський і Недзельський, що тепер знайшли захист на нашій Пряшівщині, бо російські большевики прощають усі провини старим білогвардійцям, коли ті тільки продовжують свою русифікаційну працю, та кричать на ввесь світ, що „російського народу" є „двісті мільйонів", і що він живе „від Попраду аж по Камчатку". А де ж Україна із Мануїльським, Корнійчуком і Тичиною? А де поділися десятки мільйонів українців і білорусинів? От тобі „визволення", от тобі „воля народам", про яку так кричать на ввесь світ московські червоні імперіялісти! Колись царська Академія Наук видала була славну свою „записку", в якій перед усім культурним світом виступала в обороні української мови, а тепер у Києві ніби існує Академія Наук, але горстка давніх обмосковщувачів спокійно видає собі книжку, в якій відважується повторювати безкарно старі царські кличі.

Та скажуть наші збаламучені українські комуністи, що така політика на українській Пряшівщині ведеться без волі російських **комуністів**. Але ж це зовсім не так! — Російські комуністи явно опікуються русофільством на Пряшівщині і його підтримують, як тільки можуть. На 289 сторінці бачимо знимку около 50 пряшівців, що „вчаться в російській советській школі" аж у самій Празі. Отже російські червоні імперіялісти ще і в Празі обмосковлюють нашу молодь. Тут уже бачимо виразно, яка політична лінія російських „визволителів".

Та ще виразніше бачимо її із такого факту:

Російські війська **заняли** Пряшівщину в зимі 1944-1945 року. Весною 1945 року зачала організуватися там державна влада. Місцеві пряшівські громадяни міркували, що тепер треба вже бути українцями, бо ж російські большевики так багато говорили про „визволення українського народу". І русофільські діячі скликали на 1 березня 1945 року **„Українську Народну Раду Пряшівщини",** що радила над тим, які має мати права „українська **національність**", що живе в межах „Чесько-словацької Держави". Зорганізовано тоді також „Реферат в справі українських шкіл". Так отже тоді місцеві, навіть русофільські діячі, називали себе „українцями", або „українсько-руським народом". Про це виразно читаємо в цій самій книзі в заввазі на 266 сторінці. Так було в 1945 році. Три роки пізніше ті самі люди заявляють, нехай живе „російський нарід від Попраду до Камчатки", бо побачили, що російські большевики зовсім не виступають проти обмосковлювання, але ще його підтримують. І от нагло зникає „українська національність" на Пряшівщині, а з нею разом зникає і ввесь український і білоруський народи, та з'являється „двісті мільйоновий" російський народ.

Автори у цілій низці статтей стараються ніби то „науково" довести, що „Пряшівщина — це російський куток під Бескидами", що „народна говірка населення Пряшівщини — це старинне наріччя російської мови", та що Духнович, Павлович та Пушкин, це „діячі російської культури". І так далі у всіх статтях. Одним словом, є тільки „російська мовна область, що займає безмірну східно - европейську рівнину від Ледового Океану, аж по Чорне море і південні склони Карпат". Але авторам зовсім не вдається довести, що воно так. Вони мусять признати, що мовні говірки на Пряшівщині мають схожости із українською мовою. Євген Недзельський, що пише про літературну творчість на Пряшівщині, наводить і такі твори, що писані чисто українською народною мовою.

Літай, літай жаворонку,
В воздуху кружи;
Заспівай мні і легонько
Щебечь до души!

(Духнович).

Або чисто українські коломийки Павловича:

Хоть руснаки голы, босы,
но хлопы, як буки,
У них есть здоровый розум,
сильны, кріпки руки.

І де ж тут „мова Пушкина", де тут „російська мова". Та що це обходить таких „учених", як Ґеровський, що пише про те, ніби то народна культура на Пряшівщині, це „російська культура" і одночасно наводить таку українську гагілку:

(Докінчення на стор. 3-тій)

Читайте українські книжки та часописи, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

Лев Ясінчук.

Українська школа на іміґрації

Розглядаючи сучасну дійсність української іміґрації в Америці добачимо, що ще в недавно минулому наші колишні іміґранти вложили багато зусиль і коштів у те, щоб задержати себе українцями в будучих поколінях Робили це деякі організації по своїм силам, чи радше — в міру свідомости своїх членів, робили це й окремі громадяни. Як зважити, що сюди прийшла маса, яка з малими виїмками не знала навіть свого національного імени, а не то історії, чи потреб свого народу, тоді дійсність, що виявляє стільки успішних зусиль давньої іміґрації в тому напрямі, виглядає просто неймовірною. Якщоб на стільки зусиль здобулися тепер усі ті, що повинні, що можуть це зробити й надаються до того, то й будучність української молоді на іміґрації була б запевнена. Адже часто будували гать для здержання винародовлення самі робітники, що принесли з дому нераз тільки ту свідомість, що життя важке; робітники, що самі не покінчили ніяких шкіл і яким ніхто до тієї пори не розяснив, хто вони такі. Все те вони пізнали щойно тут, на вільній землі. Консерватизм, що має свій корінь у їхньому селянському походженні, не дозволяв їм покидати „своє". Нераз наражувалися вони на болючі дотинки, на насмішки, але — видержали. Вони творили освітні й товариські організації, що мали піддержувати й скріплювати їхнього власного духа; вони уладжували національні маніфестації, вдержували свої місцеві чи загально національні звичаї, плекали як уміли свою рідну пісню, танок та іншого роду народнє мистецтво, а головне, що творили для молоді українську національну школу.

Не зважаючи на недостачі, що в тих школах мусіли існувати, ті школи треба вважати найбільшим ділом, на яке спромоглася іміґрація. Це діло навіть більше від допомогових товариств, коли взяти мотиви й мету, задля яких творилося одне й друге. Ми не маємо ані права, ані підстави поменшувати значення (згірдливо називаних) „дяківок", які тут були й є, бо вони зробили велике діло. Могли „дяківки" дати основи багатьом нашим світилам, з Шевченком включно, дали вони теж основи українського світогляду тим з молодих, тут народжених поколінь, що сьогодні становлять молоду українсько - американську еліту. Тому не лише вислідами своєї роботи, але й самим своїм існуванням були ці школи й є найсильнішим **запереченням** закидів некультурности нашого народу, а зокрема іміґрації, як це деякі добрі сусіди, а деколи то й свої падаючі духом одиниці намагалися вмовити в нас. Яке значення мали б усі політичні орієнтації іміґрації, всі партійні чи інші свари за програму, за тактику національної політики, в порівнанні з найбільшим питанням будучности нашої молоді! Що поможуть усі пустомельні мудрування, коли дійсність показує, що тисячі української молоді ходять до шкіл, у яких зовсім не навчають української науки! Це пекуче питання мусить завжди стояти на першому пляні. Коли його відсунемо, то вже в наступному ново-іміґрантському поколінні найшлось би щонайменше 9-10 людей українського походження, що з українством не схочуть і не будуть мати ніякого діла, нічо спільного. Для них був би замкнений на сім печатей український дух, до якого веде одинокий ключ — українське слово й українська книжка.

Тому то з українського іміґрантського буття виростали українські школи, бо тільки крізь них можна доступити до десяток тисяч українських дітей, що ходять до американських публичних **шкіл**. Первні науки, що їх здобуде українська дитина у своїх школах, може й зродять потребу своєї середньої школи, а катедри українознавства в американських університетах не були б наражені на закриття.

Дотого сьогодні національна українська культура може розвиватися тільки на еміґрації. Тут мусять віджити поети, письменники, мистці й інші духові робітники. Для кого ж мали б вони творити, коли б українська молодь не мала зацікавлення в їхній творчості? Як же можна б це зробити, коли б українська школа не дала основ, щоб ту культуру сприймати

Тому кожний крок у напрямі освідомлення всього українського громадянства в Америці про потребу української школи мусить бути заєдно якнайголосніший, такий, щоб він дійсно будив українське сумління для тієї праці, що з різних причин і не завжди з вини самих давніх іміґрантів виказує сьогодні деякі недостачі. В найближчій будучності не може бути українського життя без посіву української школи. Ніхто інший, тільки цей сіромаха, нераз поневіряний український учитель, хто ним не був би, може стати тим чарів-

(Докінчення на стор. 4-тій).

„СВОБОДА" голосить і поширює правду про Україну та українські змагання!

ДОПОМОЖІТЬ СКРІПИТИ ЦЕЙ ГОЛОС, БО ЦИМ ПРИЧИНИТЕСЬ ДО ПЕРЕМОГИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ! ВИШЛІТЬ НЕГАЙНО СВОЮ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПАТИ І СВОЮ ЩЕДРУ ЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"!

Обєднані Нації по чотирьох роках

Загальна Асамблея Обєднаних Націй, що розпочала четвертий зізд 20 вересня, у Флошинґ Медов, в Лонґ Айленд, є органом Обєднаних Націй, де всі члени-держави рівно заступлені. Тому на сесіях Асамблеї виявляється політика як великих, так і малих держав. Оскільки з самого початку багато малих держав виявили велику незалежність, Генеральна Асамблея стала ніби мировим посередником у вирівнанні конфліктів, що виринали поміж великими державами і її вплив стало збільшувався за минулих чотири роки.

Щодо інших органів Обєднаних Націй, то за тих чотири роки мали вони деякі успіхи і деякі невдачі. Невдачі виникали внаслідок розходження поміж великими потугами, а розходження бували дуже гострі. Завдяки тим розходженням між великими державами, Рада Безпеки не мала збройних сил, щоби примушувати дотримання постанов в обороні миру. Не було значного поступу також в напрямку міжнародньої контролі атомової енергії, або в напрямку регулювання та зменшення іншого зброєння. В деяких ділянках, на думку генерального секретаря О. Н. — Тригви Лі — повинна бути одноголосна згода між великими потугами, навіть тоді, якби не було права вета в Раді Безпеки. Проте, незважаючи на розходження, Обєднані Нації можуть розглядати — і розглядають — суперечки між членами-державами аби дійти до мирного полагодження.

Ось кілька прикладів недавних, успішних заходів Обєднаних Націй як мирового посередника.

Завдяки заходам Обєднаних Націй спинено війну в Палестині; притягнено воюючі сторони до переговорів і підготовлено шлях до остаточного полагодження справи, яку інші спроби не розвязали за тридцять років.

Втручанням Обєднаних Націй спинено також війну в Кашмирі — князівство в Гімалайських горах. Двоє нових членів Обєднаних Націй — Індія та Пакистан — домагалися права контролі над тим князівством, але погодилися на тим, що про долю Кашмиру має вирішити його нарід шляхом плебисциту. В середині 1949 р. виникли там нові загострення, але за зброю не бралися.

В Берліні знято бльокаду і скликано — на численні домагання Обєднаних Націй — Раду Міністрів Закордонних Справ, яка не сходилася шістьнадцять місяців.

Крім своїх старань в напрямку втримання миру, Обєднані Нації змагаються з тим, що може довести до війни — з голодом, злиднями, хворобами, незабезпеченням. Цю боротьбу провадять через свої відділи — Економічну і Соціяльну Раду, через комісії та спеціяльні агенції, такі як Харчова і Агрикультурна Організація, Організація Світової Охорони Здоровя, Міжнародня Організація опіки над Втікачами („ІРО"), Освітня, Наукова і Культурна Організація. Хоч праця цих і інших спеціяльних агенцій Обєднаних Націй все ще є в початковій стадії, проте з неї вже скористали мільйони людей у всіх частинах світу.

Обєднані Нації прийняли на себе відповідальність за яких 200 мільйонів людей в підпорядкованих територіях та колоніях своїх членів держав. Через свою Мандатну Раду, Обєднані Нації стараються поліпшити економічний, соціяльний та освітній рівень життя тих народів і приспішити їх поступ в напрямку до самоуправління або незалежности.

Оскільки суспільство не може істнувати без законів, Обєднані Нації стало працюють над розвитком світового права через свій Міжнародній Суд та численними постановами Генеральної Асамблеї. Універсал та Декларація Людських Прав, хоч сама по собі не є законом, проте є кроком до розвитку світового права. Підготовляється збірка людських прав, яка буде легально зобовязувати ті держави, що її приймуть. Другим кроком на шляху до світового права є постанова Генеральної Асамблеї з минулого грудня про те, що масове навмисне, свідоме винищення етнічних, чи релігійних, чи політичних груп є злочином згідно з міжнародним правом.

Чотири роки — недовгий час в житті людини. Тим більше в історії такої організації як Обєднані Нації чотири роки є коротким періодом часу в змаганнях за міжнародне порозуміння, що може забезпечити світовий мир. Але поступ видно. Коли Генеральна Асамблея почала свій четвертий зізд в Флошинґ Медов, цього вересня, над нею не було примари війни, що висіла над зіздом в Парижі минулої осени. Як висловився Варрен Б. Остин — головний делегат Злучених Держав до Обєднаних Націй, „На початку зізду панував такий настрій, серед якого, на мою думку, розсудливі люди можуть зійтися разом".

Загальна Рада.

Перша вистава театру Гірняка в Ню Йорку

(„Мати і я" — 9 жовтня 1949)

На підлозі тюремного підвалу лежала мертва мати, а до неї припав син-убивця, переможений зливою різних суперечливих почуттів.

Вистава Театру кінчалась, а глядачі лишились завороженні, душею перенесені в страшний час перед 30 роками, коли брати ішли один проти одного, а невмолима послідовна сліпа відданість ідеї ще й ідеї фальшивій, призвела до вбивства матері.

Справжній мистецький твір викликає багато думок і різні люди сприймають його по різному, бачать різний зміст, по різному розуміють слова і настрої героїв.

Тут кожний зрозуміє, що показана страшна українська дійсність, коли

„Приїхали до матері
Та три сини
Три сини вояки
Да не однакі".

Коли у кравця Савура було три сини: Андрій, Остап та Іван, а один пішов за комуністів, другий за білогвардистів, а третій до українського козацтва.

По різному розуміємо ми, як же міг комуніст Андрій убити рідну матір... і тут артист Гірняк вклав весь свій талант і проникливий розум, щоб показати нам той тип українця, який щиро захопився комуністичною ідеєю, який „безумно любив Україну" і хотів вести її до загірньої комуни через всі перепони, через розстріли невинних людей і навіть через убивство матері.

Гірняк грав чудово. Ми бачили гістеричного чекіста, який вбиває, бо вірить у ідею, який мучиться у суперечностях. Як жахливі товариші-чекісти: доктор Тагабат образ бездушної, непотрібної жорстокости провідництва, і дегенерат — втілення салдатески комуністичної революції. З другого боку хлопець Андрюша наче совість Андрія, який теж страждає і мучиться, який скоріше як Андрій зрозумів, що комуністична ідея заводить ідейних і чесних людей на манівці матеревбивства.

Всі актори створили незабутні образи. Кожний запамятовується, кожному віриш: сухий цинічний чекіст Тагабат у виконанні В. Лисняка, дегенеративний кривоногий салдат у виконанні М. Понеділка і щирий Андрюша — Іван Колосів.

Молодий актор Змій створив прекрасний образ професора, який в часи революції захопився високими матеріями (теософією) і нічого не зрозумів з того, що робиться навкруги.

Акторка Познякова, як голос автора, показала прекрасне володіння мистецьким словом.

Героїня п'єси — мати. Проста українська мати, наша звичайна українська мати, в чорній кохтині і хустці.

Олімпія Добровольська тут неперевершена. Їй віриш, її жалієш, з неї плачеш. Материна любов ллється з кожного її слова, кожного погляду.

Її відчуваєш у двох плянах: з одного боку наша звичайна українська жінка, яка нагадує тисячу знайомих образів, а з другого боку — вона наче образ цілої України, матері мятежних синів.

Вся вистава — високий мистецький твір. Відчувається тверда майстерна режисерська рука.

Молодь доростає до своїх учителів, створює з ними едине ціле.

Оформив виставу скупо і умовно В. Лисняк. Стіни материної хати розступаються, показується український степ і стежки ведуть до могили з хрестом.

Розступаються стіни чека, показується стіна, залита кров'ю.

На прем'єрі в Ню Йорку глядач сидів як зачарований.

Гірняк і його студія донесли свій твір до українського Ню Йорку.

Любов Дражевська.

Кавки і ворони...

(Докінчення зі стор. 2-гої)

До кола, дівчата, до кола,
До нашого панонька до
двора!
Який наш панонько богатый,
Такий наш віночок
коцматый.

Або знову таку українську весільну пісню:

Благослови, мамочко,
Своє миле чадочко.
А мамочка так мовит:
Няй тя Бог благословит.

Та є в збірнику одна стаття, що заслуговує на окрему згадку. Це стаття про село Токаїк, де були протинімецькі партизани в осени 1944 року. Німці жорстоко, по звірськи поступили з тим селом. Вони його в цілості спалили, не питаючися, чи хто винен, чи ні, а понад 30 мужчин, без суду розстріляли. Подібна подія була з чеським селом Лідіце. Та чехи його вже давно відбудували і дали належну допомогу тим, що залишилися при житті. Та хоч село Токаїк спалено було з наказу тодішнього „самостійного" словацького уряду, то „партизанське село Токаїк до цього часу не відбудоване". „Люди живуть тут по землянках, в пивницях, бомбосхоронищах... і терплять та мучаться від усяких недостатків". Так писав автор статті два і пів року після трагічної події в селі Токаїк. А чому не помогли ним нещасливим людям ті, за яких загинули токаївські люди. От тобі „справедливість" і „рівність" у чеських і російських комуністів, які використали токаївських селян і залишили їх на ласку Божу. До них відноситься одна коломийка згадуваного вже Павловича:

Дасть Бог, будут просвіщенні Бескидські сторони,
Перестануть нас хулити
кавки і ворони.

Обсели оті кавки і ворони нашу Пряшівщину і конче хочуть виклювати її власні очі. Та їм можна відповісти словами Юри Попадинця, що на 167 стороні „Пряшівщини" пише:

„Айно, жилисьме, видилисьме, як было і як ся стало. Та і тепер живеме, видиме, як є, та, дасть Бог, доживемеся і будеме видіти, як буде... Тото є так думаю..."

Дай, Господи, щоб наш нарід на Пряшівщині міг бачити свою землю без кавок і ворон...

БАНДУРА ПРОМОЩУЄ ШЛЯХ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВДІ В АМЕРИЦІ

(Докінчення зі стор. 1-шої).

„Під одним важливим оглядом Бандуристи переважають інші подібні хори. Вони вистерігаються недоречностей пере-аранжування. Те, що ми почули, це не були наслідування тонів церковних дзвонів, гуку гармат чи трелів соловіїв. Не було теж нав'язування до оркестрації Чайковського. Була народна музика, як вона повинна бути..."

Оцінюючи невтомність голосів солістів, рецензент додає одне речення, яке повинні запам'ятати собі бандуристи та якого не зрозуміють ті, що не знають Америки та американської системи. Він пише: „Бандуристи повинні знову приїхати до нас. І ми привітаємо їх не менш тепло теж тоді, якщо вони залишать „Лов'з Олд Світ Сонг" в користь виключно української програми".

ПЕРЕБУДОВА ІРАНУ ПРИ ДОПОМОЗІ АМЕРИКИ

Ню Йорк, 11 жовтня. — Іран буде першою країною, яка переведе промислову, суспільну й економічну перебудову згідно з Четвертою Точкою з інавгураційної промови президента Трумана. Коли це станеться, Іран буде міг збільшити свою продукцію на 200 відсотків уже впродовж найближчих сьоми років. У тому часі уряд Ірану видасть $650,000,000 з власних фондів, одначе ці фонди прийдуть між ін. теж з комісового, які платить американсько-іранська нафтова компанія за експлуатацію нафтових джерел в Ірані. Увесь проект перебудови обговорено з корпорації Заморських Дорадників, складеної з іранських інженерів. Ця організація підписала контракт з кількома американськими фірмами для висилки до Ірану групи американських технічних знавців економічної адміністрації, промислу, будівництва, прилюдного здоровя, освіти і рільництва. У додатку до гігієнічних планів складено пляни для піднесення рільництва при допомозі американських машин і винаходів. Теж передбачено направу залізниць і побудову причалів у пристанях. Звіт у цій справі випрацювали 40 спеціялістів після точної провірки іранських ресурсів. Перша група американських спеціялістів, у числі 12 осіб, виїде до Ірану вже цього місяця.

Нові імігранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Тейлор" до порту в Ню Йорку в четвер, дня 13-го жовтня:

Бабяк Василь; Бальцішос Полівіяс; Білинський Еміліян, Володимир, Ярослав; Боднар Евлина; Черний Василь; Данько Микола; Дехнів Павло; Демчишин Олександер, Осипа, Богдан; Доберчак Роман, Емілія, Марта, аГлина; Дитиняк Іван, Євгенія; Фалько Павло, Люба; Гайдай Олександер, Анна, Олександер; Горечко Ярослав, Стефанія, Богдан, Анна; Гередницький Михайло, Марія, Мирослава; Гуменецький Володимир, Марія, Ярослава, Ольга, Лідія; Інничак Катерина; Яхторович Стефанія, Орест, Романа; Кошуба Микола, Марія, Іван; Кавка Петро; Кілик Катерина, Ксаверій; Кордуба Юрій, Марія, Тарас, Здан, Борис; Колянський Антін, Козловська Олена; Кузів Дмитро; Кузик Микола; Лодинський Володимир, Вікторія; Лучка Андрій; Малиновська Мирослава, Марта; Мальчевський Олександер, Катерина, Валерій; Мандзій Рудольф; Модрицький Володимир, Михайлина; Нарушевич Євген; Приходько Макар, Параскевія, Константин, Лідія, ристаш Олена; Питльований Володимир; Салик Микола; Шаран Іван, Францішка, Лідія, Роман; Шило Олекса, Лідія, Раїса; Турич Юрій, Зіна, Люба; Зуб Василь, Анна, Оксана; Челевчук Володимир, Марія; Головацький Михайло; Мончак Олексій, аГлина, Роман; Моралевич Яків, Антонія; Настасюк Андрій, Євдоха, Михайло; Петриків Іван; Оінкевіцос Юліас; Прокопів Іван; Сапіга Михайло, Антонія; Тарнавський Євген; Титля Спиридон; Задерей Андрій, Людмила, Микола, Юрій; Зівак Петро; Матвіїв Микола, Ольга; Очарко Іван, Софія; Пелак Юлія, Марія; Туписта Атанас, Горпина; Вох Василь, Агафія; Романюк Іван.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Укр. Нар. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, дня 13 жовтня 1949 в Тов. Домі 381 Джозеф Евню, в год. 8. ввечір. Просимо усх членів прибути на означений час. — І. Ссереда гол. П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Мівячні збори Тов. ім. М. Грушевського, від 219, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в годині 8-мій ввечір в укр. прав. галі 675 Савт. 19 вул. Просемо членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки за попередні місяц та платити що міісяця. — Гр. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, відбудуться в четвер, 13 жовтня і проситься всіх членів прийти на збори бо є деякі справи до полагодження. Таксамо буде збірка за померщого члена і проситься членів приводити нових кандидатів і вписати до Бртства і до У.Н.Союзу. Таксамо впесуйте своїх дітей в члени, бо Союз має дуже дешеві грамоти для дітей і молодіжи, так що жадна компанія з Союзом не порівняється. — Петро Сас, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св О. Николая, від. 369, відбудутся в неділю, 16. жовтня в годині 3:30 пополудни, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на збори на означений час, бо маємо важні справи до зирішення. Також взиваємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Уряд.

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА НА ІМІГРАЦІЇ

(Продовження зі стор. 2-гої)

ником, якого слова заклятя можуть задержати й продовжити українське життя в Америці.

Деколи ще вправді найдеться якийсь „кращезнайко", що погримає на давню українську іміграцію, — чому то вона давно не створила правильної, повної української школи в Америці, на яку мала право по американським законам. Адже ж такі школи, мовляв, мали ірляндці, німці, а навіть поляки. Це правда. Одначе недостача в Америці повної української школи є вислідом декуди навіть дуже дразливих причин. Нема річевої потреби розбабрувати їх сьогодні. Все ж такц досвід минулого може нас чогось навчити. Отже — вчімся!

Про яку ж це українську школу в Америці мова?

Саме про цю, на яку здобулася давніша іміграція: про початкову школу при парохіях, чи організаціях; про ту, що її в новішому часі створила українська католицька Церква; про ту, що з огляду на новіші завдання іміграції повинна створитися. Приймім до уваги, що не виключена можливість використати американську школу. Та щоб воно не було, нам треба шкіл — не дохідних підприємств, не з однобічними завданнями й ціллями, але шкіл, що були б кузнею українства в Америці.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

О. Н. — Вдоволені, дякуємо, пишіть, не робіть собі нічого, коли щось залягає.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 14. жовтня, в годині 8. ввечір, в Січовій Салі, 506 — 18 Еве. Просимо членів прийти на збори і розібрати тікети на 55-літний ювілей У. Н. Союзу, який відбудеться в неділю, 23. жовтня. Рівнож просимо нових американців, які стали членами, щоб платили свої вкладки на зборах відділу. — За уряд: С. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Українська Січ, від. 170, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. жовтня, в годині 6 ввечір, в У. Н. Домі, 183 Фліт ул. — І. Грабар, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від 42, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16 жовтня, в годині 2. попол., в У. Н. Домі, під ч. 237 Говп вул., Пасейк, Н. Дж. Це є важні збори, тому кожний член і кожна члениця повинні взяти масову участь у цих зборах, бо є дуже важні справи до вирішення. Таксамо пригадується, що тепер є нагода збільшити наш відділ, коли кожний член про це постарається і приєднає нових імігрантів в члени. Також напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — М. Котіс, рек. секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія Великого, від. 161, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в годині 7. ввечір у власній салі. Взиваємо всіх членів місцевих і позамісцевих, точно на означений час явитись, тому, що суть важні справи до вирішення. Пригадуємо, що вже почалась кампанія пресового фонду „Свободи" і коли хочемо щоби „Свобода" одинокий український щоденник, приходив до наших хав кождого дня, то всі члени повинні добровільно заплатити до передплати „Свободи". Також пригадуємо, що місячні збори дальше відбуваються що другої суботи в місяці. — Уряд.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Товариство Любов, від. 370, повідомляє членкиць і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. жовтня в церковній гали 127 Парк улиця, зараз по другій Службі Божій. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо є важні справи до вирішення, також просим нових імігрантів прийти та вписатись до Союзу і Товариства. — К. Марущак, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Місячні збори Тов. „Згода", відділ 20, відбудуться в неділю, 16. жовтня в год. 2. пополудни на Ґрейлінґ в Українській Хаті. Проситься усіх членів прийти на ці збори, бо маємо деякі справи до полагодження. — Й. Прихідко, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 16. жовтня, в год. 2. попол. точно в гали парохіяльній. Приявність є конечна всіх членів місцевих і позамісцевих бути присутними на зборах, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости до Бр. і УНСоюзу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також буде збірка на пресовий фонд „Свободи". — П. Паснак, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 16. жовтня, в годині 2. попол., в церковній гали на Ґренвіч Евеню. Просимо всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих прийти на час бо є важні справи до полагодження, як рівнож пригадуємо, щоби не забували за нових членів, а приєднували як до Братства так ідо УНСоюзу. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома всіх українців, що живуть тепер в Каліфорнії, що перед кількома тижнями зорганізовано в Лос Енджелес відділ Українського Народного Союзу, якого урядниками є:

Dr. H. G. SKEHAR, предсідник,
7815 Crenshaw Blvd.,
Los Angeles 43, Calif.

P. SYLCHAK, секретар,
656 Solano Ave.,
Los Angeles 12, Calif.

Mykola Novak, касієр,
1811 Effie St.,
Los Angeles, Calif.

У справах членства в У. Н. Союзі просимо писати на адресу секретаря відділу, або теж на адресу котрогонебудь з урядників відділу.

П. Сильчак, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Збори відділу 277 відбудуться в неділю, 16. жовтня, в церковній салі, в годині 1:30 пополудні. — За уряд: Н. Хорват, М. Курдина, С. Федірко.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. жовтня, в салі Американсько-Українського Клюбу при 13 Вашингтон вул., в годині 2. пополудні. Також просимо членів привести нових кандидатів в члени. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо щиросердечну подяку Вп. Панові Василеви Саюкови з Northampton, Pa., за те велике добродійство, яке Він зробив для нас — Йому зовсім чужих людей — помігши нам дістатися зі скитальщини в Німеччині на вільну американську землю.

Нас прийняли Він і Його родина як рідні, помогли влаштуватись на працю і наладнати нове життя.

При цьому складаємо теж подяку сусідам Вп. Панству Палійм, Тюхтіям і Демчукам — Паням Анні Градковській і Олі Хрін, яка так щиро опікувалася нашою хворою дитиною.

За те все хай Всевишній винагородить Їм багатими своїми ласками.

Анна, Оксана і Христя Гачкевич.

ПОДЯКА

Отсим складаю щиру подяку цілій українській громаді міста Акрон, Огайо, а головно п. Александрові Цепко і його Дружині та дочкам, о. Вл. Феделеш, п. Т. Баран, за щире привітання і моральну піддержку під час перших днів побуту на вільній землі Вашингтона.

Зокрема складаю сердечне українське Спаси-Біг Панові Костеві Цепко та його донькам Ользі та Ігі за повну опіку враз із мешканням і прохарчуванням та гостину у Їхнім домі. Не маючи покищо змоги за все те віддячитись, прошу Всевишнього, щоб нагородив Їх щастям і здоровям на многі літа!

Інж. Юрій і Ірина Свістель з сином.

ПОДЯКА

Отсею дорогою складаю сердечну подяку всім тим моїм приятелям і знайомим, що надіслали мені співчуття в моїм смутку і горю з причини мого улюбленого сина, котрий в такім молодім віці згинув в нещасному випадку. Хай Господь вам усім нагородить.

Антін Маланчук.

THICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society, Branch 259, will be held Sunday, Oct. 16, 1949, at 1903 W. 51st St., at 2:00 P. M. — P. Trusiak, Treas.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. жовтня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на означений час. Довгуючі члени, коли не сповнять свою належитість, будуть суспендовані. — І. Савчак, предс.; Н. Крупа, кас. І. Маркович, секр.

ПОШУКУВАННЯ

НАТАЛКА КОСТИНЮК, донька Евзебія Горецького з Буковини, пошукує свою тету **MARY BOYLER (БОЙЧУК)**. Останньо в Youngtown, Ohio. Прошу писати на адресу:
MYRON LUSZPYNSKYJ
448 East 13th Street, Apt. 5,
New York 3, N .Y.

Пошукую п. **МАГДУ** з родини **ДЗІОРДЗ**, з села Цицова, пов. Зборів, котра виїхала до U.S.A. в 1924-1925 році. Маю дуже цікаві відомості про Вашу родину з Европи. Прошу зголоситись на адресу:
PROCIUK BORYS
17 Shaw Avenue, Newark 8, N. J.

БОРАЧЕНКО АНДРІЙ пошукує **ПРИСЯЖНЮКА ГРИГОРІЯ** з Старого Вишнівця, Волинь. Прошу ласкаво зголоситись на адресу:
PROCIUK BORYS
17 Shaw Avenue, Newark 8, N. J.

МИКОЛА КИЧМА із села Ясниська, повіт Городок, пошукує рідних і знайомих. Прошу зголоситись:
N. KYCZMA,
526 E. Dewey Av., Youngtown, O.

Пошукую **РІДНИХ та ЗНАЙОМИХ** зі села Струтин Нижний, повіт Долина, воєвідство Станиславів, Галичина. Прошу зголоситись на адресу:
JOSEF MELNYK
c/o Dr. F. A. Moss,
Seminary Post Office,
Alexandria, Virginia.

Дрібні Оголошення

Заряд Балю СУРМИ ґарантує кожному партнера і партнерку! Приходьте між сотки веселих людей, приходьте із далека і з близька бавитись, танцювати, дивитись на Фільм! Памятайте: неділя, 23. жовтня, Вебстер Галя, Ню Йорк!

Професійні Оголошення

ТАРЗАН, ч. 2196. „Застрільте дикого чоловіка!"

CAT-LIKE, THE JUNGLE-TRAINED APE-MAN TWISTED IN THE AIR.

HE LANDED ON ALL FOURS.

AT THE CRASH OF THE FALLING TREE-TOP THE STARTLED POSSE TURNED FROM SPROUL'S BODY.

"THERE'S THE WILD MAN! SHOOT HIM!" SHOUTED THE LEADER.

Наче кіт, вправлений в джунглях, чоловік, перевернувся в повітрі.

Тому він упав на руки й ноги.

Тріск зломаного дерева відвернув увагу сторожі від тіла Справла.

„Осьо дикий чоловік! Застрільте його!" — закликав провідник.